

УДК 656.13:338.47
UDC 656.13:338.47

DOI:10.33744/0365-8171-2023-114.2-113-118

**ТРАНСПОРТНА СТРАТЕГІЯ В ПЕРІОД ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ:
ШЛЯХИ ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ГАЛУЗІ**

**TRANSPORT STRATEGY DURING MILITARY CONFLICT: PATHS TO RECOVERY AND
INDUSTRY DEVELOPMENT**

Токін Олександр Павлович, кандидат технічних наук, професор кафедри «Виробництво, ремонт та матеріалознавство», Національний транспортний університет, м. Київ, Україна, e-mail: a2atp@meta.ua

<https://orcid.org/0000-0002-7353-4228>

Дубас Роман Іванович, аспірант, Національний транспортний університет, м. Київ, Україна, e-mail: dubas80@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0006-3577-0808>

Клец Дмитро Михайлович, доктор технічних наук, професор, Харківський національний автомобільно-дорожній університет, e-mail: d.m.klets@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-7463-1030>

Анотація. Транспортна галузь є однією з життєво-важливих галузей економіки України, яка включає в себе розгалужену залізничну мережу, мережу автомобільних шляхів, морські порти та річкові термінали, аеропорти та широку мережу авіаційних сполучень, розгалужену мережу маршрутів громадського пасажирського транспорту, автобусних станцій і вантажних митних терміналів. Це створює необхідні передумови для задоволення потреб користувачів транспорту у наданні транспортних послуг та розвитку бізнесу.

В той самий час, транспортна галузь в цілому задовольняє лише основні потреби населення та економіки в перевезеннях за обсягом, але не за якістю. До того ж, сучасний стан транспортної галузі не повною мірою відповідає вимогам ефективної реалізації євроінтеграційного курсу України, міжнародних стандартів, забезпечення повноцінного виконання взятих Україною міжнародних зобов'язань та інтеграції національної транспортної мережі в Транс'європейську транспортну мережу, що вимагає наявності належних організаційних, кадрових та матеріальних ресурсів й сучасної правової бази.

У європейських країнах горизонт планування розвитку транспортної галузі здебільшого простягається до 2030 року. Відповідно, основним програмним документом, який визначає цілі і завдання для розвитку транспортної галузі України та враховує інтеграцію з європейською транспортною системою, є Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року (далі - Стратегія), затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 № 430-р. Обставини військового стану змушують переглянути пріоритетні цілі та заходи Стратегії. З цією метою Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України ініційовано перегляд Стратегії з розробленням оновленого плану заходів, до чого залучено консультантів, представників транспортної галузі, а також наукової спільноти.

Під час розроблення оновлених змін до Стратегії використано збалансований підхід, що реагує на майбутнє прогнозоване зростання і зміну попиту на транспортні послуги, сприяючи економічному розвитку, підвищенню якості життя населення та ефективному використанню ресурсів.

Метою оновлення Стратегії є відновлення транспортної інфраструктури, що постраждала внаслідок збройної агресії, на якісно новому рівні, та розбудова інтегрованої до світової транспортної мережі, в тому числі до транспортної системи ЄС, безпечно функціонуючого та ефективного транспортного комплексу України, здатного задовольнити потреби населення та бізнесу у перевезеннях та інших послугах у сфері транспорту, забезпечити обороноздатність держави, конкурентоспроможність та стійкість національної економіки.

Ключові слова: транспортна стратегія, транспортна галузь, шляхи відновлення, транспортна інфраструктура.

Вступ

Транспортна галузь є однією з життєво-важливих галузей економіки України, яка включає в себе розгалужену залізничну мережу, мережу автомобільних шляхів, морські порти та річкові термінали, аеропорти та широку мережу авіаційних сполучень, розгалужену мережу маршрутів громадського пасажирського транспорту, автобусних станцій і вантажних митних терміналів. Це створює необхідні передумови для задоволення потреб користувачів транспорту у наданні транспортних послуг та розвитку бізнесу.

В той самий час, транспортна галузь в цілому задовольняє лише основні потреби населення та економіки в перевезеннях за обсягом, але не за якістю. До того ж, сучасний стан транспортної галузі не повною мірою відповідає вимогам ефективної реалізації євроінтеграційного курсу України, міжнародних стандартів, забезпечення повноцінного виконання взятих Україною міжнародних зобов'язань та інтеграції національної транспортної мережі в Транс'європейську транспортну мережу, що вимагає наявності належних організаційних, кадрових та матеріальних ресурсів й сучасної правової бази.

Метою оновлення Стратегії є відновлення транспортної інфраструктури, що постраждала внаслідок збройної агресії, на якісно новому рівні, та розбудова інтегрованої до світової транспортної

мережі, в тому числі до транспортної системи ЄС, безпечно функціонуючого та ефективного транспортного комплексу України, здатного задовольнити потреби населення та бізнесу у перевезеннях та інших послугах у сфері транспорту, забезпечити обороноздатність держави, конкурентоспроможність та стійкість національної економіки.

Основна частина

Збройна агресія російської федерації докорінно змінила транспортну систему України. На сьогодні через бойові дії на території України та запроваджений воєнний стан, повітряний простір України закритий для польотів цивільної авіації.

Також не здійснюють свою діяльність в штатному режимі більшість чорноморських та азовські морські порти України. З введенням воєнного стану автомобільний та залізничний транспорт виконують надважливі для обороноздатності держави функції – забезпечення можливості евакуації та мобільності населення, переміщення військової техніки та гуманітарних вантажів тощо. Все це у сукупності обумовлює необхідність комплексного розв'язання наявних проблем в транспортній галузі, як тих, що існували до початку повномасштабного вторгнення російської федерації, так і тих, що постали після вторгнення.

У європейських країнах горизонт планування розвитку транспортної галузі здебільшого простягається до 2030 року (див. рис. 1). Відповідно, основним програмним документом, який визначає цілі і завдання для розвитку транспортної галузі України та враховує інтеграцію з європейською транспортною системою, є Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року¹ (далі - Стратегія), затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 № 430-р. Обставини військового стану змушують переглянути пріоритетні цілі та заходи Стратегії. З цією метою Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України ініційовано перегляд Стратегії з розробленням оновленого плану заходів, до чого залучено консультантів, представників транспортної галузі, а також наукової спільноти.

Під час розроблення оновлених змін до Стратегії використано збалансований підхід, що реагує на майбутнє прогнозоване зростання і зміну попиту на транспортні послуги, сприяючи економічному розвитку, підвищенню якості життя населення та ефективному використанню ресурсів.

Наукова новизна і практична значущість

Повноцінна інтеграція національної транспортної системи до європейської неможлива без гармонізації нормативно-правових та організаційних аспектів функціонування транспортної галузі України з країнами ЄС з метою задоволення потреб населення у перевезеннях та забезпечення розвитку економіки країни, а також повного виконання Україною зобов'язань у сфері транспорту.

Для досягнення мети Стратегії необхідно сформулювати стратегічні цілі, які включатимуть, зокрема, наступні питання:

- відбудова конкурентоспроможної та ефективної транспортної системи;
- якісні пасажирські перевезення та безперешкодна мобільність;
- безпечний для людини та навколишнього середовища енергоефективний транспорт;
- інституційна спроможність, людський капітал та ефективне управління;
- цифровізація управління транспортною системою.

Висновки

В результаті реалізації оновленої Стратегії прогнозується відновлення транспортної інфраструктури, що постраждала внаслідок збройної агресії, на якісно новому рівні, та розбудова інтегрованої до світової транспортної мережі, в тому числі до транспортної системи ЄС, безпечно функціонуючого та ефективного транспортного комплексу України, здатного задовольнити потреби населення та бізнесу у перевезеннях та інших послугах у сфері транспорту, забезпечити обороноздатність держави, конкурентоспроможність та стійкість національної економіки.

Крім того, передбачається запровадити Моніторинг реалізації Стратегії, який буде проводитися в межах повноважень Кабінету Міністрів України, Мінінфраструктури, інших органів виконавчої влади за участю громадських організацій та об'єднань підприємців, міжнародних організацій.

У рамках проведення моніторингу передбачається підготовка та оприлюднення щорічного звіту про стан виконання плану заходів з реалізації Стратегії, та впровадження інформаційної системи для відслідковування результативності досягнення стратегічних цілей, реалізації задач і проєктів.

Забезпечення ефективного виконання плану заходів з реалізації Стратегії здійснюватиметься з використанням відповідних інструментів моніторингу ключових показників ефективності та посилення інституційної спроможності Мінінфраструктури, інших центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Віце-прем'єр-міністра з відновлення України — Міністра розвитку громад, територій та інфраструктури України.

Фінансування реалізації Стратегії здійснюватиметься за рахунок власних коштів суб'єктів господарювання державного сектору економіки у сфері транспорту, коштів державного та місцевих бюджетів, коштів міжнародної технічної допомоги, інших міжнародних донорів та інших джерел, не заборонених законодавством.

Список використаних джерел

1. Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року [Редакція від 30 травня 2018 р.]; [Електронний ресурс]//Сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#Text>.
2. План відновлення України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://recovery.gov.ua/>
3. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України (Мінінфраструктури). Режим доступу: <https://mtu.gov.ua/>

TRANSPORT STRATEGY DURING MILITARY CONFLICT: PATHS TO RECOVERY AND INDUSTRY DEVELOPMENT

Oleksandr Tokin, Ph.D., Associate Professor, National Transport University, Professor of Production, Repair and Materials Science Department, e-mail: a2atp@meta.ua, tel (044) 280-42-59, Ukraine, 01010, Kyiv, Omelyanovich Pavlenko str. 1, of. 322, orcid.org/0000-0002-7353-4228

Roman Dubas, PhD student, National University of Transport, e-mail: dubas80@gmail.com, tel. +380501511281, Ukraine, 01010, Kyiv, str. Omelyanovicha-Pavlenka, 1, room 322. <https://orcid.org/0009-0006-3577-0808>

Dmytro Klets, Doctor of Technical Sciences, Professor, Kharkiv National Automobile and Road University, e-mail: d.m.klets@gmail.com, tel. +380956490409, Ukraine, 01010, Kharkiv, str. Yaroslav the Wise 25. <https://orcid.org/0000-0001-7463-1030>

Abstract. The transport sector is one of the vital sectors of the Ukrainian economy, encompassing a comprehensive railway network, road infrastructure, seaports, river terminals, airports, an extensive aviation network, an intricate network of public transportation routes, bus stations, and freight customs terminals. This creates the necessary conditions to meet the transportation needs of users and business development.

However, the transport sector, in its entirety, only partially meets the basic transportation needs of the population and the economy in terms of volume, not quality. Moreover, the current state of the transportation sector does not fully comply with the requirements for the effective implementation of Ukraine's European integration course, international standards, ensuring the full implementation of Ukraine's international obligations, and the integration of the national transport network into the Trans-European Transport Network, which demands appropriate organizational, personnel, material resources, and a modern legal framework.

In European countries, the development horizon for the transport sector mostly extends to 2030. Consequently, the primary programmatic document defining the goals and objectives for the development of Ukraine's transport sector, considering integration with the European transport system, is the National Transport Strategy of Ukraine for the period up to 2030 (hereinafter referred to as the Strategy), approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine on May 30, 2018, No. 430-r. The circumstances of martial law necessitate a review of the priority goals and measures of the Strategy. For this purpose, the Ministry of Community Development, Territories, and Infrastructure of Ukraine initiated a review of the Strategy with the development of an updated action plan involving consultants, representatives of the transport sector, and the scientific community.

During the development of updated amendments to the Strategy, a balanced approach should be employed that responds to the expected future growth and changes in demand for transportation services, contributing to economic development, improving the quality of life, and efficient resource utilization.

The aim of updating the Strategy is to restore the transport infrastructure affected by armed aggression to a qualitatively new level and to build an integrated transport network linked to the global transportation system, including the EU's transportation system. This will ensure the safe functioning and efficient transport complex of Ukraine, capable of meeting the transportation and other service needs in the transport sector, ensuring the defense capability of the state, competitiveness, and resilience of the national economy.

Key words: transport strategy, transport industry, ways of recovery, transport infrastructure

References

1. National transport strategy of Ukraine for the period until 2030 [Editorial dated May 30, 2018]; [Electronic resource]//Site of the Verkhovna Rada of Ukraine. – Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/430-2018-%D1%80#Text>. [in Ukrainian].
2. Ukraine recovery plan [Electronic resource]. Access mode: <https://recovery.gov.ua/> [in Ukrainian].
4. The Ministry for Communities, Territories and Infrastructure Development of Ukraine (Ministry of Infrastructure). Access mode: <https://mtu.gov.ua/>

Дата надходження до редакції 08.11.2023.